

Two-pager Toekomstfonds

Waarom bezuinigingen op het Toekomstfonds het investeringsklimaat ondermijnen

Kernboodschap

De aangekondigde structurele bezuinigingen op het Toekomstfonds, inclusief het schrappen van de eindejaarsmarge, raken precies die instrumenten die marktfalen succesvol adresseren in de meest risicovolle fases van innovatie: **Seed Capital, Vroegefasefinanciering (VFF) en het Innovatiekrediet (IK).**

Evaluaties uit 2024 laten zien dat deze instrumenten **private investeringen mobiliseren, innovatie versnellen**, en publieke middelen efficiënt inzetten doordat een substantieel deel terugvloeit en opnieuw kan worden ingezet voor een complete **en goed functionerende financieringsketen**. Korten in deze fases is economisch contraproductief en staat haaks op de ambities van het kabinet om innovatie, productiviteit en groei te versterken.

1. Wat doen deze instrumenten en waarom werken ze?

Seed Capital regeling

De Seed Capital Regeling richt zich op het opzetten en laten groeien van gespecialiseerde (vaak first-time) venture capital fondsen. Publieke middelen:

- verlagen het risico voor private investeerders;
- vergroten fondsomvang en schaal;
- zijn cruciaal voor de start van nieuwe venture capital fondsen;
- fungeren als kwaliteitsstempel via RVO-due diligence.

Bewezen effect:

Het aantal actieve seedfondsen groeide van 69 (2018) naar 96 (2022). Ongeveer 50% van het fondsvermogen is privaat. Bedrijven met Seed Capital-investeringen laten **snellere omzet- & werkgelegenheidsgroei, meer innovatie-investeringen en een grotere kans op vervolgfianciering** zien dan vergelijkbare bedrijven zonder deze steun. De evaluatie laat een geschatte **revolverendheid van circa 80%** zien.

Innovatiekrediet

Het Innovatiekrediet ondersteunt kapitaalintensieve, S&O-intensieve innovatieprojecten die voor de markt alleen te risicovol zijn. Het IK werkt aanvullend op private financiering en is bewust anticyclisch ingericht.

Bewezen effect:

Elke euro Innovatiekrediet leidt tot **meer dan een euro extra S&O-uitgaven**. Er zijn sterke positieve effecten op innovatie- inspanning en werkgelegenheid, met een geschatte **revolverendheid van circa 60%**. Zonder Innovatiekrediet zouden projecten kleiner, later of helemaal niet zijn uitgevoerd.

Vroegefasefinanciering

VFF is een structureel, regionaal georganiseerd instrument voor proof-of-conceptprojecten. In een fase waarin private financiers nog nauwelijks actief zijn, speelt de VFF een cruciale rol in het investeerbaar maken van startups richting angels, seedfondsen en VC's.

Bewezen effect:

VFF-bedrijven halen **significant vaker vervolgfianciering** op, hebben een hogere overlevingskans en investeren meer in R&D dan afgewezen of gematchte referentiegroepen. Verwachte revolverendheid ligt tussen **35–45%**. Investeerders noemen VFF expliciet een belangrijke **hefboom en vertrouwenssignaal**.

2. Hefboomwerking: beperkte publieke inzet, grote maatschappelijke impact

Deze instrumenten zijn geen klassieke subsidies:

- Seed Capital en VFF mobiliseren substantiële **private co-investeringen**;
- Innovatiekrediet verlaagt projectrisico waardoor **VC's, family offices en corporates instappen**;
- Bij VFF leidt minder rijksbudget bovendien tot **minder provinciale cofinanciering**, waardoor het negatieve effect zich vermenigvuldigt.

Conclusie: elke euro bezuiniging leidt tot een veelvoud aan gemiste private investeringen.

3. Financiering is een keten, geen silo

Innovatie-financiering werkt alleen als **de keten** van de vroegste fase tot opschaling aaneengesloten is.

Het verzwakken van de vroege fases betekent:

- minder investeerbare startups;
- minder deals door VC's;
- lagere effectiviteit van latere publieke instrumenten.

Je kunt **niet aan de voorkant snijden en aan de achterkant groei verwachten**.

4. Schrappen eindejaarsmarge: boekhoudkundige maatregel, economisch contraproductief

Het schrappen van de eindejaarsmarge ondermijnt de kern van het Toekomstfonds.

Investeringen in innovatieve bedrijven zijn **onvoorspelbaar, cyclisch en risicovol**. Dealflow verschuift, projecten vallen uit of schuiven door. Juist daarom was het fonds flexibel ingericht: middelen die in een jaar niet werden ingezet, konden later doelmatig worden gebruikt.

Door deze marge te schrappen:

- wordt investeringslogica vervangen door **kaslogica**;
- ontstaat een perverse prikkel tot suboptimale timing of het laten lopen van goede investeringen;
- wordt de overheid zelf **risico-averser dan de markt die zij wil stimuleren**.

5. Evaluaties adviseren verruiming

Evaluaties concluderen dat het risicokapitaalinstrumentarium effectief en doelmatig functioneert. Zij adviseren verruiming van kaders en inflatiecorrectie van grensbedragen, niet versmallen.

Conclusie: bezuinigen op instrumenten die volgens eigen evaluaties moeten worden verruimd en geïndexeerd is beleidsmatig moeilijk te rijmen.

6. Beleidsconsistentie

Het is intern tegenstrijdig om:

- een Nationale Investeringsinstelling te op te richten;
- meer private investeringen te willen mobiliseren;
- en tegelijk bewezen vroege-fase-instrumenten te verzwakken.

Zonder sterke instroom van innovatieve bedrijven wordt elke latere publieke investering minder effectief.

Conclusie & oproep

De evaluaties zijn helder:

- deze instrumenten **werken**;
- ze zijn **aanvullend, grotendeels revolverend en doelmatig**;
- ze vormen **de fundering van het Nederlandse investeringslandschap**

Oproep:

Behoud en indexeer het Toekomstfonds en de onderliggende instrumenten onverkort als **samenhangend geheel**, inclusief de flexibiliteit die past bij risicokapitaal. Bezuinigen in de vroege fase is economisch inefficiënt en **schaadt de langetermijngroei van Nederland**.

Toekomstfonds in de praktijk

De **Seed Capital Regeling** ligt aan de basis van veel Nederlandse venture capital fondsen en daarmee van investeringen in innovatieve startups. Zo was **SHIFT Invest**, mede ondersteund via de Seed Capital Regeling, een vroege investeerder in **Robin Radar Systems**. Het bedrijf ontwikkelt radartechnologie waarmee vogel- en dronebewegingen in real time kunnen worden gedetecteerd. De technologie wordt inmiddels toegepast op luchthavens, bij windparken en door defensie.

Het **Innovatiekrediet** heeft onder andere bijgedragen aan vroege innovaties van **ASML** en **Nearfield Instruments**. ASML is uitgegroeid tot een van Europa's belangrijkste technologiebedrijven. Nearfield Instruments ontwikkelt ultranauwkeurige meetapparatuur voor chipproductie.

De **Vroege fase financiering** vormde de eerste investering in **LeydenJar**: €350.000 om een prototype batterijcel te ontwikkelen en te testen. Een relatief klein bedrag, maar wel de eerste stap die de verdere ontwikkeling van het bedrijf mogelijk maakte.